

Inventarisatie Goudse muurplanten

Uit de serie

Natuur in Gouda

8

colofon

tekst: gemeente Gouda lay-out: Studio Steenberghe Bno foto's: A.J.N. van Kleinwee
uitgave: gemeente Gouda

Muurplanten, een belevenis in Gouda

In het algemeen hebben muurplanten een grote belevings- en educatieve waarde. Muurplanten dragen bij aan een levendiger aanzien van muren in de stad. Deze zijn veelal gelegen aan de openbare weg en zijn voor iedereen waarneembaar. Veel oude gebouwen danken een deel van hun schoonheid aan de begroeiing met bloeiende planten.

Voor de gemeente Gouda was dit reden om elke twee jaar de Goudse gracht-, sluis- en brugmuren te inventariseren en tevens enkele aanbevelingen te doen ten aanzien van het toekomstige beheer binnen de gemeentegrenzen.

Om te zien of deze aanbevelingen resultaat hebben gehad, wordt er om het jaar een inventarisatie uitgevoerd. In de tabellen staan de gegevens van jaren achter elkaar weergegeven, zodat u direct kunt zien hoe de desbetreffende locatie er voorstaat.

Gemeente Gouda nodigt u uit om de verschillende muurplanten te bekijken, in deze editie, maar vooral in het echt.

Murleeuwenbek

Muurplanten

Muurplanten komen van nature voor op stenige substraten zoals rotsen, waar ze groeien op een dun bodemlaagje. Om zich te kunnen vestigen op zulke moeilijke plaatsen moeten de wortels houvast kunnen vinden in de dunne bodemlaag of in spleten en gaten in de ondergrond. Hoewel rotsachtige milieutypen in Nederland van oorsprong zeer zeldzaam zijn, hebben verschillende muurplanten zich een plaats veroverd op een typisch aan menselijke aanwezigheid gebonden milieu, namelijk (oude) muren.

Bedreigingen

Door het afbreken van oude verweerde muren gaan vestigingsmogelijkheden verloren. Bij restauratie van de oude muren worden tegenwoordig vaak materialen gebruikt die beter tegen verwerking kunnen, zoals baksteen en cement.

Het schoonmaken met herbiciden is funest voor de muurvegetatie. Het reinigen met behulp van een hogedrukspuit brengt schade toe die de muurvegetatie pas na 6 à 7 jaar weer te boven is. Ook onwetendheid over de effecten van begroeiing op muren moet worden gezien als

een bedreiging.

Muurvegetatie bestaande uit kruidachtige planten brengen geen schade toe aan de muren waarop zij groeien. Het wortelstelsel van bijvoorbeeld varens blijft beperkt tot voornamelijk dunne haarwortels.

In tegenstelling tot kruidachtige planten kunnen struiken en bomen (met name vlier, es en els) met hun dikke wortels muren ontwrichten en schade toebrengen (en dienen daarom te worden verwijderd).

Beschermende maatregelen

Het beschermen van muurvegetaties hoeft niet veel geld te kosten en kan in sommige gevallen, zoals het achterwege laten van bestrijding met herbiciden en het afsproeien van de muren met hoge druk, zelfs besparingen opleveren.

Indien de planten bij het restaureren uit de muur moeten worden gehaald kan dit het beste gebeuren met de stenen er om heen. Het is van groot belang om gedurende de tijd tussen afbraak en opbouw (veelal enkele weken) een goede vochtige opslagplaats voor de muurplanten te maken. Plaats de stenen met blad naar het noorden en de wortels naar het zuiden. Door de wortels met klei af te dekken wordt uitdrogen voorkomen. Bij vorst is de overlevingskans nihil, waardoor extra maatregelen noodzakelijk zijn.

Eveneens is het van belang de opslagplaats buiten bereik van 'verzamelaars' te houden. Het bewaren van losse planten is tijdelijk mogelijk in bloempotten. Het in metselen van planten is een uiterst nauwkeurige aangelegenheid, waarbij de rol van de metselaar één van de belangrijkste is voor het welslagen van overplantingen.

In 1988 is er ooit door de provincie Zuid-Holland een steekproef genomen om te achterhalen hoe het stond met de muurvegetaties in Gouda (zie hieronder).

In Gouda zijn gracht-, sluis- en brugmuren niet schaars. Ondanks het veelvuldig voorkomen van ogenschijnlijk geschikte groeiplaatsen is de plantengroei tamelijk slecht ontwikkeld. Waarschijnlijk heeft dit te maken met uitgebreide restauraties in het verleden en een vrij intensief onderhoud van muren. Ook zijn er muren geheel of gedeeltelijk verdwenen. Zo is een huismuur aan de Peperstraat waar mannetjesvaren, wijfjesvaren, stekelvaren, blaasvaren en tongvaren groeiden deels afgebroken, deels van vegetatie ontdaan en geverfd.

Het is echter verheugend dat de zeldzame tongvaren zich op één plaats nieuw heeft gevestigd, zodat deze soort voor Gouda nog behouden is gebleven. De muurvaren is de enige soort die nog op diverse plaatsen vrij algemeen voorkomt. Aan de Zeugstraat werd het muurleeuwenbekje aangetroffen op een kademuur. Mannetjesvaren, smalle stekelvaren, wijfjesvaren en eikvaren komen in kleine aantallen voor op muren langs verscheidene grachten.

Varens bij de Visbank

Muurvaren

Inventarisatie augustus 2001 t/m augustus 2023

Voor het begrijpen van de inventarisatie is het volgende van belang. Muurvaren en mannetjesvaren zijn beide algemene soorten en komen nog vrij veel voor. Wijfjesvaren, eikvaren en muurleeuwenbekje zijn minder algemeen. Tongvaren is zeldzaam en kwam in 1988 slechts op twee plekken in Gouda voor. De hiernavolgende lijst geeft een overzicht van de gevonden soorten, het aantal en de vindplaats (aangeduid op straat, t/o huisnummer) en in welke jaren de soorten zijn gevonden of verdwenen. De genoemde cijfers geven het exacte aantal planten weer. Waar een X staat wordt bedoeld meer dan vijf exemplaren van dezelfde soort en een - betekent exemplaren verdwenen. Voor een aantal zeldzame soorten hebben wij het aantal genoemd in plaats van een X te zetten.

Object	Soort en aantal	01	03	05	07	09	11	13	15	17	19	21	23
Willem Vroesenplein bij brug	Muurleeuwenbek	x	x	x	x	x	x	x	-	-	-	x	x
	1 Muurvaren	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Koorbrug aan beide zijden	Muurvaren	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
	2 Mannetjesvaren	1	1	1	1	1	1	1	2	2	2	2	2
	Muurleeuwenbek	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
t/o kerkingang	3 Muurvaren	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
	Mannetjesvaren	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-
	Muurleeuwenbek	-	-	-	-	-	-	1	x	x	-	-	-
	Tongvaren	-	-	-	-	-	-	-	1	1	1	-	-
het Catharina Gasthuis (open tuinencomplex)	4 Mannetjesvaren	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	-	-
	Muurvaren	x	x	x	x	-	x	x	-	-	-	-	-
	Muurleeuwenbek	x	x	x	x	-	-	-	-	-	-	-	-
	Helmbloem	-	-	-	-	-	-	-	x	x	-	-	-
het Catharina Gasthuis (buitenmuur)	Muurvaren	-	-	-	-	-	2	2	x	x	x	x	-
	Tongvaren	-	-	-	-	-	1	1	-	1	1	-	-
Willem Vroesenplein, aan de kant van het Catharina Gasthuis	Muurvaren	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
	5 Gele helmbloem	-	-	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
	Tongvaren	-	-	2	2	2	2	1	3	-	2	1	-
	Stekelvaren	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-
	Mannetjesvaren	-	-	-	-	-	-	-	2	1	1	1	-
Achter de Kerk	Vrouwjesvaren	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	Tongvaren	25	21	18	10	15	10	15	2	2	2	-	-
	Mannetjesvaren	5	3	2	2	2	2	2	2	2	2	2	-
	Muurvaren	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	-
	Muurleeuwenbek	5	x	x	x	x	x	x	x	x	-	-	-
	Gele helmbloem	2	3	x	x	x	x	x	x	-	-	x	x
t/o Stadsgalerie	6 Tongvaren	x	-	2	2	10	10	1	1	-	-	5	-
	Mannetjesvaren	-	-	2	2	2	2	-	-	-	-	-	-
	Eikvaren	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-
	Vrouwjesvaren	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-
bij sluisdeuren Stadsgalerie	7 Mannetjesvaren	1	1	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-
	8 Eikvaren	-	-	-	-	-	-	2	1	-	-	-	-
Hof van Sint-Jan	9 Mannetjesvaren	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-
	Muurvaren	-	-	2	2	-	-	-	-	-	-	-	-

■ Zie plattegrond achterin.

Mannetjesvaren

Muurvaren

Wijfesvaren

Stekelvaren

Object	Soort en aantal	01	03	05	07	09	11	13	15	17	19	21	23
Westhaven													
t/o 'Restaurant La Cubanita'	Muurvaren	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
	Mannetjesvaren					1	-	4	6	5	-	1	-
	Stekelvaren					1	-	-	1	1	-	-	-
	Eikvaren								1	1	1	2	2
	Tongvaren												2
t/o huisnummer 11	Muurvaren	x	x	x	x	x	x	-	x	2	2	2	x
t/o huisnummer 15	Muurvaren	x	x	x	x	x	x	x	x	2	2	x	x
t/o huisnummer 17	Mannetjesvaren	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	Muurvaren	x	x	x	x	3	x	x	x	x	x	x	x
	Muurpeper			x	x	-	-	-	-	-	-	-	-
t/o huisnummer 19	Mannetjesvaren	2	2	2	5	5	6	7	6	5	3	3	3
	Muurvaren	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
	Stekelvaren	1	1	1	1	1	1	1	-	-	-	-	-
	Muurpeper					1	2	-	2	-	-	-	-
t/o huisnummer 21	Muurpeper	-	-	1	1	1	-	-	-	-	-	-	-
	Stekelvaren	1	1	1	1	1	1	-	-	-	-	-	-
	Mannetjesvaren	5	5	7	7	7	7	7	4	4	4	4	4
	Muurvaren	x	x	x	x	x	x	x	x	2	x	x	x
t/o huisnummer 24	Eikvaren								1	1	1	1	1
	Muurvaren	x	x	x	x	x	x	5	x	2	2	3	3
	Muurpeper	-	-	-	-	-	-	-	1	1	1	1	1
	Mannetjesvaren	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	1
t/o huisnummer 25	Muurpeper	1	-	1	2	1	1	-	-	-	-	-	-
	Muurvaren	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
	Mannetjesvaren	1	1	1	3	3	3	4	3	3	3	4	4
	Wijfesvaren	1	1	2	2	2	2	2	1	1	1	1	1
t/o huisnummer 26	Stekelvaren					1	1	1	3	3	4	4	4
	Muurvaren	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
	Mannetjesvaren	2	1	-	-	1	1	1	3	3	4	4	4
	Stekelvaren					5	2	-	1	1	1	1	1
t/o huisnummer 27	Muurvaren	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
	Mannetjesvaren	-	-	-	-	1	3	1	1	1	1	2	2
t/o huisnummer 28	Muurvaren	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	2
	Mannetjesvaren	3	3	3	4	2	1	1	-	1	1	1	3
	Stekelvaren	1	1	1	1	1	-	1	1	1	1	1	1

Object	Soort en aantal	01	03	05	07	09	11	13	15	17	19	21	23
Westhaven (vervolg)													
t/o huisnummer 29	Tongvaren										1	1	1
	Mannetjesvaren	-	1	-	-	-	-	-	1	1	1	1	1
	Muurvaren	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
	Muurpeper	-	-	2	1	1	1	-	-	-	-	-	-
	Wijfesvaren							1	1	-	-	-	-
t/o huisnummer 30	Muurvaren	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
	Mannetjesvaren	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1	2
t/o huisnummer 31	Muurvaren	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
	Mannetjesvaren												1
t/o huisnummer 32	Muurvaren	x	x	x	x	x	x	3	x	x	x	x	x
	Muurpeper			3	3	-	-	-	-	-	-	-	-
t/o huisnummer 33	Mannetjesvaren	1	2	2	1	2	1	1	1	1	1	1	1
	Muurvaren	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
t/o huisnummer 34	Muurvaren	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
t/o huisnummer 36	Muurvaren	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
t/o huisnummer 37	Muurvaren	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
t/o huisnummer 38	Muurvaren	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
t/o huisnummer 39	Muurvaren	-	-	3	x	x	x	x	x	x	x	x	x
t/o huisnummer 40	Muurvaren	-	-	-	2	1	1	1	1	1	1	-	-
	Tongvaren			1	1	-	-	1	-	-	-	-	-
t/o huisnummer 43	Muurleeuwenbek	-	-	-	-	-	-	2	1	-	-	-	-
	Muurvaren			1	1	2	2	4	1	2	-	-	-
	Gele helmblom			1	1	-	-	-	-	-	-	-	-
t/o huisnummer 44	Muurvaren	1	1	1	1	-	-	x	2	-	-	-	
t/o huisnummer 45	Muurvaren	3	2	-	-	-	-	1	1	1	-	-	
t/o huisnummer 46	Muurvaren	-	2	-	-	-	-	-	1	1	-	-	
t/o huisnummer 47	Muurvaren	-	2	2	2	2	-	3	3	3	-	-	
	Mannetjesvaren	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	

Tongvaren

Eikvaren

Steenbreekvaren

Tong- en Mannetjesvaren

Object	Soort en aantal	01	03	05	07	09	11	13	15	17	19	21	23
Westhaven (vervolg) t/o huisnummer 48	Muurvaren					1	1	-	2	2	-	2	2
t/o huisnummer 51	Muurvaren		3	3	1	3	3	5	x	x	-	1	-
t/o huisnummer 52	Muurvaren Mannetjesvaren	2	1	1	1	1	-	-	1	1	-	1	-
t/o huisnummer 53	Muurvaren Mannetjesvaren Tongvaren Eikvaren	x	x	x	x	2	2	-	x	2	2	3	3
t/o huisnummer 54	Tongvaren Mannetjesvaren Muurvaren Eikvaren	2	2	2	2	6	-	1	1	1	1	1	x
t/o huisnummer 55	Tongvaren Muurvaren Mannetjesvaren Eikvaren	6	2	2	2	-	-	1	-	-	-	-	-
t/o huisnummer 56	Tongvaren Muurvaren	2	2	2	-	-	1	1	-	-	-	-	-
t/o huisnummer 57	Muurvaren Tongvaren	x	x	x	x	x	x	x	-	-	2	2	2
t/o huisnummer 58	Muurvaren	x	x	x	x	2	2	x	-	-	1	1	x
t/o huisnummer 61	Muurvaren Stekelvaren	3	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
t/o huisnummer 62	Muurvaren Mannetjesvaren	1	-	-	-	-	3	x	2	2	2	2	2
t/o huisnummer 63	Muurvaren Stekelvaren Eikvaren	x	x	x	3	5	5	x	x	x	x	x	x
t/o huisnummer 64	Mannetjesvaren Muurvaren	1	-	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-
t/o huisnummer 65	Mannetjesvaren Muurvaren	x	x	x	x	x	x	x	4	4	x	x	x
t/o huisnummer 69	Muurvaren	2	2	2	2	3	-	-	x	x	x	x	x

■ Zie plattegrond achterin.

Object	Soort en aantal	01	03	05	07	09	11	13	15	17	19	21	23
Westhaven (vervolg) t/o huisnummer 71	Wijfjesvaren Tongvaren	-	-	-	1	-	-	-	-	-	1	1	1
	Muurvaren Gele helmbloem	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
'Tolhuis'	11 Muurvaren Mannetjesvaren, groot exemplaar Muurpeper Mannetjesvaren Gele helmbloem Wijfjesvaren Tongvaren	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
		1	1	2	2	2	2	x	5	5	5	5	5
		3	3	3	2	2	2	-	-	-	1	1	1
		11	11	12	12	10	10	6	5	6	6	6	3
		7	7	10	10	20	60	60	60	63	60	68	40
						7	7	7	19	19	19	3	2
								1	35	-	-	1	-
Oosthaven t/o huisnummer 71	Tongvaren Muurvaren Gele helmbloem	-	-	1	2	1	-	-	-	-	-	-	-
		-	-	-	-	x	x	x	x	x	x	x	x
					4	4	5	-	-	-	-	-	-
in rooster bij huisnummer 70	Muurvaren Tongvaren	1	x	x	x	x	x	x	-	-	-	-	-
									6	6	6	5	-
t/o huisnummer 69	Muurvaren	1	-	-	-	-	-	-	1	1	1	1	1
t/o huisnummer 63	Muurvaren Tongvaren	x	x	x	x	-	-	4	3	2	2	2	-
			1	1	-	-	-	2	2	2	3	3	-
t/o huisnummer 62	Muurvaren	1	1	-	-	-	1	2	2	2	2	2	2
t/o huisnummer 61	Muurvaren	3	3	2	2	-	-	2	4	3	3	-	-
t/o huisnummer 58	Muurvaren	2	-	-	-	-	3	2	2	2	2	2	2
t/o huisnummer 57	Muurvaren	2	2	1	2	2	5	x	x	x	x	x	x
t/o huisnummer 55	Muurvaren Mannetjesvaren	2	3	3	3	3	6	x	x	x	x	x	x
					1	-	-	1	1	1	-	1	1
t/o huisnummer 54	Muurvaren	3	3	3	3	3	x	x	x	x	x	x	x
t/o huisnummer 53	Muurvaren Eikvaren	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
								1	1	1	1	1	1
t/o huisnummer 51	Muurvaren Muurleeuwenbek	3	2	-	-	-	-	x	-	-	-	-	-
								3	x	x	x	x	x

■ Zie plattegrond achterin.

Hemelsleutel

Muurpeper

Gèle helmblom

Muurleeuwenbek

Object	Soort en aantal	01	03	05	07	09	11	13	15	17	19	21	23
Oosthaven (vervolg)													
t/o huisnummer 49	Muurvaren								x	x	3	3	x
muur Noodgodsbrug	Eikvaren		1	1	1	2	5	-	-	1	-	-	-
	¹² Muurvaren		x	x	x	x	x	-	x	x	x	x	x
	Mannetjesvaren		1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
t/o huisnummer 38	Muurleeuwenbek							1	-	-	-	-	-
	Muurvaren								x	x	x	x	x
t/o huisnummer 33	Muurvaren	3	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
	Muurleeuwenbek										1	1	1
t/o huisnummer 34	Mannetjesvaren	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	Muurvaren	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
t/o huisnummer 32	Muurvaren	3	3	3	3	3	3	x	x	x	x	x	x
t/o huisnummer 31	Muurvaren	3	3	3	x	x	x	x	x	x	x	x	x
t/o huisnummer 29	Eikvaren	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	Muurvaren					2	2	2	2	2	2	2	2
t/o huisnummer 25	Muurvaren	1	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	Muurpeper				1	-	-	-	-	-	-	-	-
t/o huisnummer 18	Muurvaren							1	5	x	x	x	x
t/o huisnummer 16	Muurvaren	-	1	1	-	-	-	1	1	1	1	2	1
t/o huisnummer 14	Muurpeper	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	Muurvaren	-	-	-	-	-	2	x	x	x	x	x	x
Gèle huisnummer 13	Muurvaren	-	x	x	-	-	-	x	1	1	1	x	1
t/o huisnummer 12	Muurpeper	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-
	Muurvaren					2	3	3	3	3	2	2	2
t/o huisnummer 10	Muurvaren	1	1	1	-	-	3	2	-	-	-	-	1
t/o huisnummer 7 Brug	Muurvaren	2	-	-	x	x	x	1	x	x	x	x	x
t/o 'Cosmo'	¹³ Tongvaren	2	2	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	Muurvaren	x	x	x	x	x	x	-	3	3	3	3	3

Object	Soort en aantal	01	03	05	07	09	11	13	15	17	19	21	23
Spieringstraat													
bij de Walebrug/ Jeruzalemstraat	¹⁴ Muurvaren	x	x	x	x	x	x	-	2	2	2	2	2
	¹⁵ Mannetjesvaren	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	Eikvaren	1	1	1	-	-	-	1	-	-	-	-	-
t/o huisnummer 69	Muurvaren	-	-	2	2	1	1	-	-	-	-	-	-
	Eikvaren						1	1	1	1	-	-	-
t/o huisnummer 81	Muurvaren	-	-	-	-	x	-	3	-	-	-	-	-
	Eikvaren				1	1	3	7	5	5	5	10	-
t/o huisnummer 97	Muurvaren							2	x	x	2	2	-
t/o huisnummer 107	Muurvaren	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
	Mannetjesvaren							1	1	1	-	-	-
t/o huisnummer 117	Eikvaren	-	-	2	3	4	5	30	30	30	30	30	-
t/o huisnummer 127	Eikvaren					1	4	6	8	20	25	25	-
	Tongvaren					1	-	-	-	-	-	-	-
	Mannetjesvaren					1	-	-	-	-	-	-	-
t/o huisnummer 129	Muurvaren		1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	Eikvaren									1	1	9	-
t/o huisnummer 131	Mannetjesvaren					5	10	10	4	7	4	-	-
	Eikvaren						5	10	20	30	35	40	40
t/o huisnummer 137	Muurpeper							1	-	-	-	-	-
	Muurvaren							1	2	1	3	3	3
	Stinkende gouwe												
	Mannetjesvaren							2	2	3	1	-	-
	Stekelvaren							1	-	-	-	-	-
	Tongvaren							1	-	-	-	-	-
	Eikvaren									2	7	7	7
t/o huisnummer 141 overzijde	Muurvaren	2	2	2	2	-	2	-	1	1	1	2	-
	Mannetjesvaren		1	1	1	-	1	-	-	-	-	-	-
	Eikvaren									1	1	1	1
t/o huisnummer 147	Eikvaren	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	Muurvaren	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	Mannetjesvaren	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-
	Muurleeuwenbek									1	1	-	-
t/o huisnummer 151	Muurleeuwenbek								2	5	x	x	3

Object	Soort en aantal	01	03	05	07	09	11	13	15	17	19	21	23
Spieringstraat (vervolg)													
t/o huisnummer 161	Mannetjesvaren	5	1	-	1	1	1	1	1	1	1	-	-
	Eikvaren	1	1	2	2	1	-	-	2	2	2	2	-
	Muurvaren	x	x	x	x	2	3	3	x	x	x	x	x
	Muurleeuwenbek						x	x	x	x	x	x	x
Nieuwe Veerstal													
kademuur langs weg en binnenplaats	Muurvaren	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Mallegatsluis													
weerszijde	Muurvaren	x	x	x	x	x	x	x	-	-	-	-	-
	Mannetjesvaren	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	Tongvaren							1	-	-	-	-	-
Peperstraat													
t/o huisnummer 142	Muurvaren	x	x	x	x	x	x	x	1	1	1	-	1
	Mannetjesvaren	8	8	8	8	8	6	5	5	5	1	-	1
	Tongvaren							1	2	-	-	-	-
t/o huisnummer 136	Muurvaren	x	x	x	-	-	3	x	x	x	x	x	x
	Mannetjesvaren	2	2	2	-	-	-	1	-	-	-	-	-
	Tongvaren	3	3	3	1	-	-	-	3	3	-	11	-
	Muurleeuwenbek	1	2	2	4	x	x	-	x	x	x	x	x
t/o huisnummer 132	Tongvaren		6	6	-	2	1	1	1	1	1	2	1
	Muurvaren		x	x	-	3	x	x	x	2	2	2	2
t/o huisnummer 130	Muurleeuwenbek								x	-	-	-	-
t/o huisnummer 128	Eikvaren											6	6
	Mannetjesvaren												1
t/o huisnummer 126	Mannetjesvaren					1	-	3	2	2	-	-	-
	Muurvaren					1	1	x	x	x	x	x	x
	Tongvaren							1	-	-	-	-	-
t/o huisnummer 124	Muurvaren	2	-	1	1	2	x	x	5	5	5	5	5
	Tongvaren					1	1	-	-	-	-	-	-
	Eikvaren					1	1	2	2	2	2	2	2
	Mannetjesvaren							2	1	4	1	1	1
	Smalstekelvaren							1	1	-	1	-	-
t/o huisnummer 120	Eikvaren											5	8
	Muurvaren	x	x	x	1	1	1	4	x	x	x	x	x
	Mannetjesvaren								2	2	-	-	1
	Gele helmblom								2	2	2	2	5
	Steekbreekvaren											8	15
t/o huisnummer 114	Mannetjesvaren	2	-	-	8	-	1	3	1	-	-	-	-
	Eikvaren	1	1	1	10	18	18	25	35	45	40	45	45
	Muurvaren							x	x	-	-	-	-

■ Zie plattgrond achterin.

Object	Soort en aantal	01	03	05	07	09	11	13	15	17	19	21	23
Peperstraat (vervolg)													
t/o huisnummer 110	Mannetjesvaren	3	-	-	-	-	-	2	1	1	-	-	-
	Muurvaren	x	x	-	-	-	-	x	x	x	x	x	x
	Eikvaren	1	-	1	11	20	25	25	35	35	30	35	40
	Gele helmblom							1	3	4	4	4	4
t/o huisnummer 108	Mannetjesvaren					1	-	-	-	-	-	-	-
	Eikvaren						1	1	-	1	1	4	8
	Muurvaren							x	x	x	x	x	x
	Gele helmblom								1	1	1	3	3
t/o huisnummer 104	Eikvaren	1	-	-	2	-	1	1	1	1	6	15	15
	Mannetjesvaren	2	-	-	-	5	5	4	7	7	3	1	1
	Muurvaren	3	-	1	3	x	x	x	x	x	x	x	x
	Stekelvaren							2	2	-	1	-	-
t/o huisnummer 102	Eikvaren							1	8	8	8	15	20
t/o huisnummer 98a	Muurvaren	x	-	-	4	2	2	-	1	2	2	2	2
	Mannetjesvaren	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-
	Eikvaren							8	8	8	10	10	
	Tongvaren							1	-	-	-	-	-
t/o huisnummer 96	Muurvaren	x	x	-	2	2	2	2	x	x	x	x	x
	Tongvaren	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	Mannetjesvaren	1	-	-	-	3	1	1	1	2	-	-	-
	Eikvaren							3	5	5	5	7	7
t/o huisnummer 92	Muurvaren	x	x	x	x	2	2	-	-	1	1	1	2
	Eikvaren	-	-	1	-	-	1	2	4	4	5	8	15
	Mannetjesvaren							1	2	4	-	-	-
t/o huisnummer 90	Muurleeuwenbek	3	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
	Muurvaren								2	2	1	1	1
t/o huisnummer 88	Muurleeuwenbek								x	x	x	x	x
	Muurvaren								2	2	2	2	2
	Mannetjesvaren								1	1	-	1	1
	Eikvaren											2	3
t/o huisnummer 84	Muurleeuwenbek							6	-	-	-	-	-
	Mannetjesvaren	3	-	1	1	1	-	1	2	-	-	-	-
	Muurvaren	x	x	x	x	2	2	2	2	-	-	-	-
	Stekelvaren	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-
	Eikvaren							1	2	2	2	2	4

■ Zie plattgrond achterin.

Object	Soort en aantal	01	03	05	07	09	11	13	15	17	19	21	23
Peperstraat (vervolg)													
t/o huisnummer 82	Muurvaren	1	2	2	x	2	2	x	x	x	x	x	x
	Eikvaren					1	1	3	1	3	9	15	20
	Mannetjesvaren							2	2	1	1	-	-
t/o huisnummer 72	Eikvaren								2	2	2	2	2
	Muurvaren	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
	Mannetjesvaren							3	2	-	-	-	-
	Stekelvaren							1	1	1	1	-	-
t/o huisnummer 70	Muurvaren	x	x	-	x	x	3	1	x	x	x	x	x
	Mannetjesvaren							1	1	1	1	-	-
	Eikvaren							1	1	1	3	5	-
	Tongvaren								1	-	-	-	-
	Steenbreekvaren											1	1
t/o huisnummer 68	Muurvaren	x	x	-	x	3	x	x	x	x	x	x	x
	Eikvaren							1	2	2	12	15	-
t/o huisnummer 66	Muurvaren	x	x	-	-	-	-	-	2	2	1	1	1
	Eikvaren								1	4	4	5	-
t/o huisnummer 64	Muurvaren	4	4	2	2	2	1	-	-	-	-	-	-
	Stinkende gouwe	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	Eikvaren										2	10	12
t/o huisnummer 62	Muurvaren	x	x	x	x	2	2	2	3	3	3	3	3
	Eikvaren					5	6	8	8	8	8	15	20
	Mannetjesvaren							3	3	2	-	-	-
	Tongvaren									1	1	-	-
t/o huisnummer 58	Mannetjesvaren	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	Eikvaren						5	12	14	18	18	20	20
	Muurvaren						1	2	2	2	2	2	2
t/o huisnummer 54	Eikvaren	3	1	3	9	14	20	50	50	50	50	55	55
	Muurvaren	x	x	x	x	x	x	3	x	x	x	x	x
t/o huisnummer 52	Eikvaren								6	6	5	8	8
	Muurvaren							2	x	x	x	x	x
	Gele helmbloem								1	1	2	2	2
t/o huisnummer 48	Muurvaren	x	x	x	x	x	x	5	x	x	x	x	x
t/o huisnummer 38	Mannetjesvaren	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1
	Tongvaren	49	39	15	22	15	10	16	16	-	-	20	15
	Stinkende gouwe	1	1	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-
	Muurvaren	x	x	x	x	x	x	2	2	-	-	1	1
	Eikvaren					1	1	-	-	-	-	-	-

Zie plattegrond achterin.

Object	Soort en aantal	01	03	05	07	09	11	13	15	17	19	21	23
Peperstraat (vervolg)													
t/o huisnummer 36	Muurvaren					1	1	1	4	3	3	3	x
	Steenbreekvaren						1	1	1	1	-	-	2
t/o huisnummer 34	Muurleeuwenbek	2	2	2	2	2	1	-	-	-	-	-	-
	Stinkende gouwe	-	2	2	2	2	1	1	-	-	-	-	-
	Muurpeper	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	Gele helmbloem			3	3	-	-	-	x	x	x	x	x
	Muurvaren								x	x	x	x	x
t/o huisnummer 30	Muurpeper	2	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	Mannetjesvaren			3	5	2	1	-	-	-	-	-	-
	Muurvaren			3	x	x	x	-	-	-	-	x	-
	Tongvaren			1	1	1	-	-	-	-	-	-	-
	Gele helmbloem							3	5	5	3	3	-
ingang Komijnsteeg	Stinkende gouwe			2	-	-	1	1	1	1	1	1	1
	Stekelvaren						1	-	-	-	-	-	-
	Muurvaren							x	1	1	2	2	2
	Gele helmbloem								x	x	x	x	x
t/o huisnummer 28	Tongvaren					1	2	-	-	-	-	-	-
	Muurvaren						2	2	1	-	2	2	3
	Gele helmbloem							2	-	3	3	-	-
t/o huisnummer 26	Muurvaren	2	2	2	2	2	2	3	x	2	4	4	3
	Mannetjesvaren						1	-	-	-	1	-	1
	Muurleeuwebek										2	x	-
t/o huisnummer 22	Mannetjesvaren	-	-	1	6	-	-	1	2	-	-	1	1
	Muurvaren	1	1	2	3	3	3	-	x	x	x	x	x
	Steenbreekvaren						1	1	-	-	-	-	-
t/o huisnummer 20	Stinkende gouwe	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-	-
	Mannetjesvaren	1	1	13	13	5	3	6	9	-	2	2	3
	Muurvaren			x	x	x	x	1	x	2	2	2	2
	Steenbreekvaren			1	-	-	-	-	-	-	1	1	1
	Eikvaren					1	1	1	1	1	2	2	2
t/o huisnummer 16	Wijfjesvaren							1	1	1	-	-	-
	Stinkende gouwe	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	Mannetjesvaren	1	-	-	-	1	-	2	2	2	-	-	-
	Muurvaren			1	2	1	1	-	3	3	3	3	3
	Eikvaren							1	4	3	3	3	4
	Steenbreekvaren							1	-	-	5	3	2

Zie plattegrond achterin.

Object	Soort en aantal	01	03	05	07	09	11	13	15	17	19	21	23
Peperstraat (vervolg)													
t/o huisnummer 14	Muurvaren	2	2	x	x	x	x	2	-	-	-	-	-
	Muurpeper	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	Mannetjesvaren	8	8	6	15	4	-	-	1	-	-	-	-
	Eikvaren			2	1	1	1	1	3	3	3	3	4
t/o huisnummer 10	Muurvaren		1	x	x	x	x	x	4	4	4	4	4
	Mannetjesvaren			3	2	4	3	3	3	3	3	5	5
	Tongvaren			1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	Steenbreekvaren					1	1	2	5	4	4	4	-
	Gele helmblom						1	1	-	-	-	-	-
	Stekelvaren								2	2	2	2	-
	Vrouwtesvaren								1	1	1	1	-
t/o huisnummer 4	Muurleeuwenbek		1	1	1	1	1	-	-	-	-	-	-
	Mannetjesvaren			3	3	3	2	3	1	-	-	-	-
	Steenbreekvaren				1	6	9	1	3	3	6	10	10
	Eikvaren						1	-	-	-	-	-	-
	Wijfjesvaren							2	1	-	-	-	-
t/o huisnummer 2a	Muurpeper		4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	Mannetjesvaren		13	13	10	5	5	2	7	-	-	-	-
	Muurvaren		x	x	x	x	x	x	-	2	2	2	2
	Steenbreekvaren				1	1	16	20	30	10	5	20	25
	Eikvaren				1	1	1	2	-	3	x	x	5
t/o huisnummer 2	Muurvaren		x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	-
Hoge Gouwe													
t/o Potterspoort	19 Vrouwtesvaren		1	1	1	1	1	1	-	-	-	-	-
langs vlonder	Mannetjesvaren								4	1	-	-	1
	Muurvaren								2	2	-	-	-
t/o het Nonnenwater	Muurpeper		3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	Mannetjesvaren						1	-	-	-	-	1	-
	Muurvaren							1	1	x	3	x	
t/o huisnummer 155	Mannetjesvaren						1	1	-	-	-	-	-
	Muurvaren						x	x	x	x	x	x	x
t/o huisnummer 149	Tongvaren								1	1	1	-	1
	Muurvaren								x	x	x	x	x
t/o huisnummer 147	Muurvaren							x	x	x	x	x	x
t/o huisnummer 143	Mannetjesvaren				2	2	-	1	1	1	1	1	1
	Muurvaren							x	x	x	x	x	x
	Stekelvaren							1	1	1	1	-	-

■ Zie plattegrond achterin.

Object	Soort en aantal	01	03	05	07	09	11	13	15	17	19	21	23
Hoge Gouwe (vervolg)													
t/o huisnummer 139	Muurpeper		-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	Mannetjesvaren		1	1	1	1	-	-	3	3	2	-	-
	Muurvaren				x	x	x	x	x	x	x	x	x
t/o huisnummer 137	Muurvaren		x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
t/o huisnummer 131	Muurvaren		x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
t/o huisnummer 123	Muurvaren		x	x	-	1	3	-	1	2	2	-	-
t/o huisnummer 109	Mannetjesvaren								1	1	1	-	-
	Muurvaren								2	2	x	x	3
t/o huisnummer 107a	Muurvaren		2	2	2	2	2	4	x	x	x	x	x
	Tongvaren								1	1	-	-	-
Joostbrug	Mannetjesvaren							1	1	1	1	-	-
	Muurvaren							4	x	x	x	x	x
	Tongvaren								2	1	-	-	1
t/o huisnummer 93	Eikvaren										1	1	1
t/o huisnummer 91	Muurvaren		x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
	Mannetjesvaren		2	1	-	-	-	2	2	-	-	1	1
	Tongvaren							2	-	1	-	-	-
t/o huisnummer 85	Stekelvaren		3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	Muurvaren		2	x	x	2	x	x	x	x	x	x	x
	Mannetjesvaren		1	-	-	-	2	2	1	1	1	-	-
t/o huisnummer 79	Mannetjesvaren		-	-	-	-	2	2	5	3	3	-	-
	Muurvaren				1	-	x	x	x	x	x	x	x
	Steenbreekvaren								1	1	2	2	2
	Eikvaren								1	-	-	-	-
	Vrouwtesvaren								1	1	-	-	-
	Tongvaren									1	2	1	1
t/o huisnummer 77	Muurvaren		2	-	-	-	-	-	1	2	2	x	x
	Stekelvaren		1	-	-	-	1	1	1	1	1	-	-
t/o huisnummer 71	Mannetjesvaren		-	1	1	1	2	2	-	-	1	-	-
	Stekelvaren		-	-	-	-	1	1	-	x	1	-	-
	Muurvaren				1	1	1	x	3	x	x	x	x
t/o huisnummer 69	Muurvaren								2	2	x	x	2

■ Zie plattegrond achterin.

Object	Soort en aantal	01	03	05	07	09	11	13	15	17	19	21	23	
t/o huisnummer 65	Vrouwteesvaren	-	1	1	2	1	1	1	1	1	1	1	1	
	Muurvaren	x	x	x	1	2	x	x	x	x	x	x	x	
	Stekelvaren	-	1	-	1	1	1	2	2	2	1	-	1	
	Tongvaren						1	-	1	1	2	2	-	
	Mannetjesvaren							2	-	1	1	1	3	
	Eikvaren							1	-	1	1	1	1	
	Steenbreekvaren										2	-	-	
	t/o huisnummer 51	Mannetjesvaren					1	1	1	1	1	1	-	-
		Stekelvaren		1	1	1	1	1	2	1	1	1	-	-
Muurvaren						x	x	x	x	x	x	x	x	
Eikvaren								1	-	-	-	-	-	
t/o huisnummer 47	Mannetjesvaren	1	1	1	1	6	7	7	7	4	-	-	1	
	Muurvaren	1	1	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	
	Stekelvaren							2	2	-	-	-	-	
t/o huisnummer 45	Muurvaren	1	-	-	-	-	x	x	x	x	x	x	x	
	Mannetjesvaren			1	1	2	2	3	3	3	2	1	1	
	Stekelvaren							1	1	1	1	-	-	
t/o kerk	20 Mannetjesvaren	1	-	1	1	5	-	2	1	2	2	2	3	
	Muurvaren	1	3	3	3	3	x	x	x	x	x	x	x	
	Stekelvaren							1	1	1	1	1	1	
	Steenbreekvaren							1	2	5	8	10		
	Eikvaren										1	-	-	
	Tongvaren												2	
t/o huisnummer 39	Mannetjesvaren					1	1	1	1	1	2	2	2	
	Muurvaren					1	1	1	3	3	3	3	3	
	Stekelvaren							1	-	-	-	-	-	
	Eikvaren									2	-	-	-	
t/o huisnummer 33	Steenbreekvaren							2	3	3	3	4	5	
	Mannetjesvaren							4	1	1	-	1	1	
t/o huisnummer 31	Muurvaren							x	x	x	x	x	x	
	Mannetjesvaren							1	1	-	1	1	1	
t/o huisnummer 27	Gele helmblom				1	1	1	x	-	-	-	-	-	
	Mannetjesvaren	1	-	1	1	5	5	2	2	2	2	2	-	
	Muurvaren	1	2	2	2	3	3	x	x	x	x	x	x	
	Wijfjesvaren					1	1	-	-	-	-	-	-	
	Eikvaren							1	1	-	4	3	3	
	Zwartsteelvaren							1	1	1	1	1	1	
t/o huisnummer 19 (Visbank)	Gele helmblom	4	12	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	
	Stekelvaren	20	21	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	
	Mannetjesvaren	20	25	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	
	Muurvaren	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	
	Wijfjesvaren							x	x	x	x	x	x	
	Eikvaren										1	1	2	
Steenbreekvaren											2z	1		

■ Zie plattgrond achterin.

Object	Soort en aantal	01	03	05	07	09	11	13	15	17	19	21	23
t/o huisnummer 15	Muurvaren												3
	Gele helmblom												1
	Eikvaren												1
	Tongvaren												1
t/o huisnummer 11	Muurvaren											2	2
	Stekelvaren											1	1
	Eikvaren											1	1
t/o huisnummer 9	Eikvaren							1	1	-	1	1	1
	Muurvaren							2	1	3	3	3	3
	Mannetjesvaren									3	-	-	2
t/o huisnummer 7	Eikvaren							6	8	12	12	12	10
	Tongvaren										1	-	-
	Mannetjesvaren										3	-	-
	Muurvaren												x
Lage Gouwe													
Hoornbrug	21 Muurvaren	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
	Mannetjesvaren	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
t/o huisnummer 12	Muurvaren	1	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
	Steenbreekvaren				1	1	1	1	1	1	1	-	-
t/o huisnummer 16	Muurvaren								x	3	3	2	x
t/o huisnummer 20	Muurvaren								x	-	-	1	-
t/o huisnummer 28	Muurvaren		x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
	Mannetjesvaren		1	1	1	1	1	1	1	-	-	-	-
t/o huisnummer 34	Muurvaren								x	x	x	x	x
t/o huisnummer 50 (Visbank)	Stekelvaren	4	4	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-
	Tongvaren	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	Mannetjesvaren	12	10	3	-	-	1	-	-	1	1	1	-
	Muurvaren	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
	Gele helmblom	9	15	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
	Steenbreekvaren			1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Eikvaren											1	1	
t/o huisnummer 60	Muurvaren									1	1	-	-
t/o huisnummer 74	Steenbreekvaren							2	2	1	-	-	-
	Mannetjesvaren		1	1	1	2	2	1	1	1	-	-	-
	Muurvaren					1	1	1	x	x	x	x	x
	Eikvaren							1	-	-	1	1	1
Stekelvaren							1	-	-	-	-	-	
t/o huisnummer 78	Mannetjesvaren							1	1	-	-	1	-
	Muurvaren									x	x	x	x

■ Zie plattgrond achterin.

Object	Soort en aantal	01	03	05	07	09	11	13	15	17	19	21	23
t/o huisnummer 82	Mannetjesvaren Muurvaren							2	-	-	2	2	-
									x	2	2	2	2
t/o huisnummer 86	Muurpeper Muurvaren	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-
							1	2	x	x	2	2	2
t/o huisnummer 96	Muurvaren Mannetjesvaren	2	2	2	3	3	x	x	x	2	2	2	4
				1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
t/o huisnummer 108	Muurvaren	x	x	2	-	1	1	x	x	x	1	2	3
t/o huisnummer 114	Mannetjesvaren Muurvaren				1	1	-	-	-	-	-	-	-
								1	-	-	-	-	-
t/o huisnummer 124	Muurpeper Muurvaren	-	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-
					1	1	1	x	2	2	-	-	-
St. Joostbrug	²² Muurvaren Stinkende gouwe	1	2	2	2	1	3	-	x	x	1	1	1
		2	1	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-
t/o huisnummer 140	Muurvaren	2	3	3	3	x	x	x	x	x	x	x	2
t/o huisnummer 154	Muurvaren		1	1	-	-	-	1	5	4	-	2	1
t/o huisnummer 162	Muurvaren		1	-	2	x	x	x	x	2	-	-	-
t/o huisnummer 178	Muurvaren Stekelvaren	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
								2	1	1	1	1	1
rond het Amsterdams Verlaat, restauratie 1990/1991	Muurpeper Muurvaren	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
		x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Zeugstraat													
t/o huisnummer 58	Muurleeuwenbek	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Turfmarkt													
t/o huisnummer 144	Tongvaren Muurvaren Muurpeper Steenbreekvaren	1	1	1	2	2	1	2	1	1	-	-	-
		1	1	3	x	x	x	x	x	x	x	x	x
					1	1	2	2	1	-	-	-	-
								1	-	-	-	-	-
Wachterbrug													
brughoofden	²⁴ Stekelvaren			1	1	2	2	2	1	1	1	1	1
Jaagpadkant	Muurvaren Mannetjesvaren			x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
				x	x	3	2	1	1	1	1	2	2

²² Zie plattegrond achterin.

Varens bij de Visbank

Eindconclusies

Eindconclusie 2001

Soorten en aantallen zijn ten opzichte van de inventarisatie van 1999 globaal gelijk gebleven. Een nieuwe groeiplek van de tongvaren is gevonden op de Turfsingel. Gouda, september 2001

Eindconclusie 2003

Het droge voorjaar en de zeer warme zomer hebben op een aantal locaties varens doen verdrogen. Dit wil niet zeggen dat de muurplanten verdwenen zijn, maar dat ze door de droogte en warmte al in rust zijn gegaan. Het geeft wel een ander totaalbeeld per soort omdat de verdroogde exemplaren niet zijn meegeteld. Gouda, augustus 2003

Eindconclusie 2005

Ondanks de natte zomer zijn op een aantal plekken varens verdwenen. Maar er zijn ook weer een aantal nieuwe groeiplekken vastgesteld. Bij deze

inventarisatie is op twee locaties de zeer zeldzame steenbreekvaren ontdekt. Deze varen is niet eerder in Gouda waargenomen. Bij de visbanken zijn bijna alle muurplanten te bewonderen en in grote aantallen. In de tabel hebben we geen aantal meer gezet zoals voorheen maar een X meer als vijf. Gouda, september 2005

Eindconclusie 2007

De steenbreekvaren die in 2005 weer werd gevonden heeft zich op een aantal plekken uitgebreid. Ook de eikvaren is in aantal vooruit gegaan en op verschillende locaties gevonden. In de Peperstraat kunnen de liefhebbers van muurplanten alle soorten aanschouwen. In de Peperstraat is een jonge groeiplek gevonden van vele eikvarens. We zijn benieuwd hoe deze de komende jaren zullen ontwikkelen. Gouda, september 2007

Eindconclusie 2009

Op een aantal plekken zijn groeiplaatsen van grote exemplaren mannetjesvarens verdwenen. Mogelijke oorzaak kan zijn het warme voorjaar en hete zomer van dit jaar. Toch zien we in de lijst van 2009 ook weer nieuwe plekken waar mannetjesvarens voorkomen. De Peperstraat blijft een prachtige plek voor de verschillende muurplanten. De laatste ontdekte groeiplek van de eikvaren in 2007 heeft zich zelfs uitgebreid. Het zelfde geldt voor de uitbreiding van de steenbreekvaren in de Peperstraat tegenover nummer 2a. De visbank aan de Hoge Gouwe blijft een mooi voorbeeld van een hangende tuin. Gouda, september 2009

Eindconclusie 2011

Het warme voorjaar met een regen tekort heeft langs de Goudse grachtmuren er voor gezorgd dat een aantal soorten zoals mannetjesvaren niet of slecht zijn uitgelopen. Later hebben de natte zomermaanden dit niet meer goed kunnen maken. De groenblijvende steenbreek- en eikvaren hebben hier van geprofiteerd en zijn op een aantal plaatsen fors in aantal voor uitgegaan. De Peperstraat blijft het kroonjuweel van de Goudse binnenstad. Alle soorten zijn in deze straat aanwezig ondanks dat er op een aantal plekken mannetjesvaren zijn verdwenen. Gouda, september 2011

Eindconclusie 2013

Een lange winter gevolgd door een koud voorjaar en een zeer warme zomer hebben op een aantal plekken de muurplanten geen goed gedaan. Dit is terug te vinden in de inventarisatie 2013. Er is ook goed nieuws. De jonge eikvarens in de Peperstraat (gevonden in 2007) hebben zich ontwikkeld als volgroeide planten. Overigens is het aantal muurplanten in de hele Peperstraat gestegen. Gouda, september 2013

Eindconclusie 2015

Een droog voorjaar en een zeer warme zomer hebben verschillende soorten varens langs de vele Goudse kademuren doen verdrogen door te weinig vocht. In de inventarisatie zijn we nog wel zichtbare verdroogde varens tegen gekomen, deze zijn niet mee geteld in de aantallen in deze inventarisatie. De eikvaren heeft op verschillende locaties spectaculaire aantallen en heeft zich ook op nieuwe locatie gevestigd. Een nieuw soort van de Goudse kademuren is de zwartsteelvaren. Gouda, september 2015

Eindconclusie 2017

Het voorjaar was zeer zacht, zeer droog en zeer zonnig. De zomer daartegen had een grillig karakter met warme dagen en pittige regenbuien. Grillig kunnen we ook deze inventarisatie noemen. Op een aantal plekken waren grote tongvarens verdwenen of verdroogt. Daarentegen waren er ook weer nieuwe plekken van tongvarens. In de Spieringstraat en Peperstraat komen grote groeiplaatsen voor van de eikvaren. Opvallend was dat er grote exemplaren van de muurpeper door het gewicht van de kademuren waren afgevallen. Gouda, september 2017

Eindconclusie 2019

De zomer van 2018, maar ook de zomer van 2019 werden gekenmerkt door hittegolven. Hierbij stak de maand juli 2019 er met een extreme hittegolf van ruim 39 graden bovenuit. Dit heeft de muurplanten geen goed gedaan. Op verschillende plekken zijn varens verdroogd. Deze verdroogde exemplaren zijn niet in de inventarisatie meegenomen. Het geeft dan ook een vertekend beeld in de inventarisatie. Daarentegen hebben de eikvaren en de steenbreekvaren de droogte goed doorstaan en waren er op plekken zelfs uitbreidingen van beide soorten. Gouda, september 2019

Eindconclusie 2021

De zomer van 2020 was de op vijf na warmste sinds 1901. In totaal werden er 28 zomerse (25,0 °C of hoger) en 11 tropische (30 °C of hoger) dagen gemeten. De zomer van 2021 was een Hollandse zomer zon met regelmaat een zeer fikse bui regen. De eikvaren doet het geweldig er zijn nieuwe groeiplaatsen bij gekomen en uitbreiding van bestaande groeiplekken. Ook voor de zeldzame steenbreekvaren en tongvaren waren er uitbreidingen. De Peperstraat is daarbij wel de hotspot van de verschillende soorten muurplanten en aantallen. Gouda, september 2021

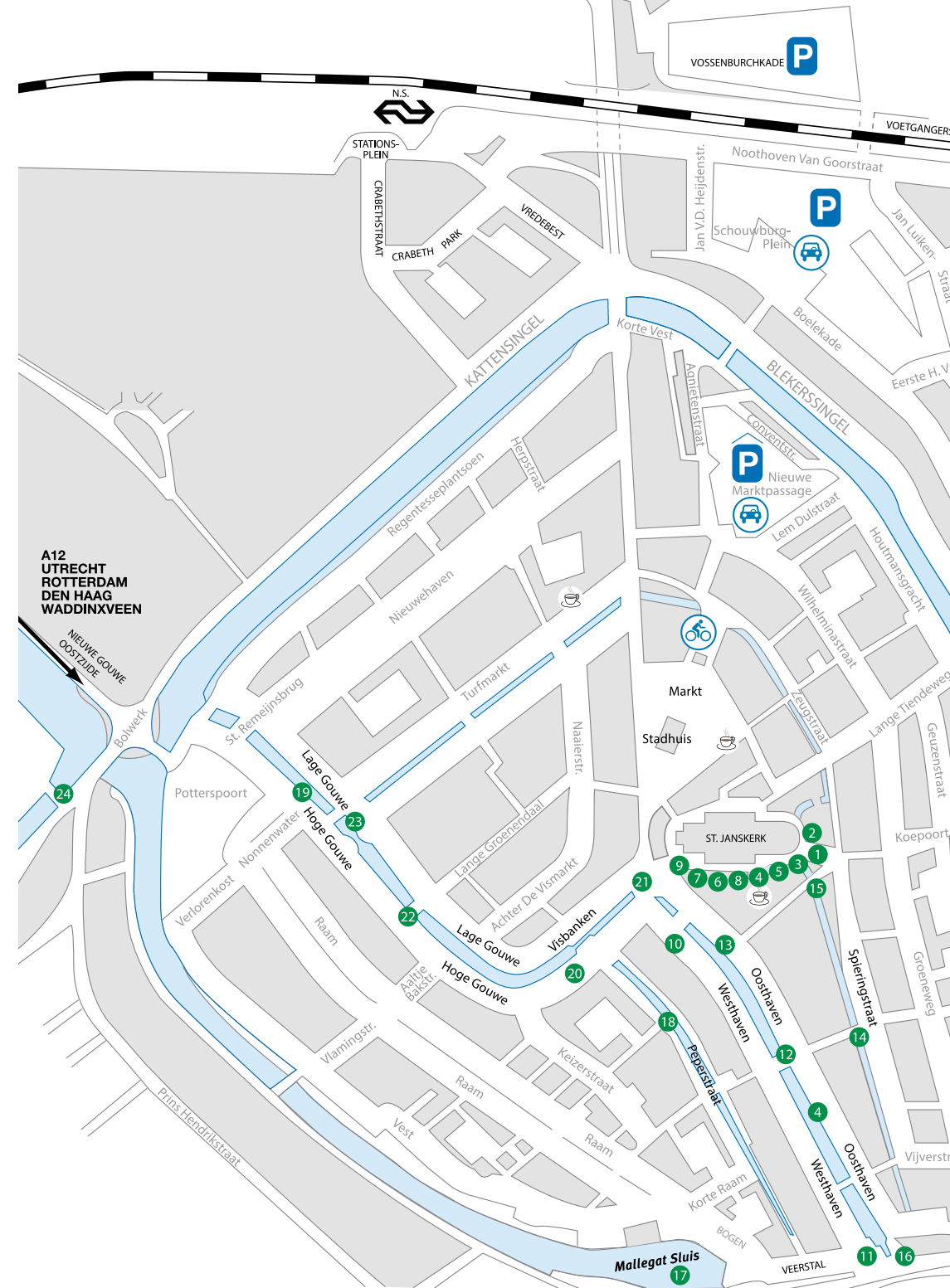
Eindconclusie 2023

De voorjaars van 2022 en 2023 waren te koud en regelmatig neerslag. Juni 2023 was zeer warm met bijna 6 weken geen regen. De zomer van 2023 was nat en te koud voor het tijd van het jaar. Eind september heeft de twee jaarlijkse inventarisatie langs de Goudse grachtmuren weer plaats gevonden. Op een aantal plekken zijn mannetjesvarens door de zwaarte van de plant van de muur afgevallen zoals bij de Visbanken. Maar er zijn nieuwe plekken met kleine mannetjesvaren aan de inventarisatie toegevoegd en dit geeft hoop voor de toekomst. Het afgelopen jaar zijn er kademuren herstelt zoals in de Peperstraat. Hierbij zijn de groeiplekken van de verschillende muurplanten gespaard gebleven. Dit is helaas niet gelukt in de Spieringstraat. De muurvaren is een van de algemeenste varens op de Goudse kademuren. De eikvaren wint terrein vooral in de Peperstraat zijn de aantallen toegenomen. Gouda, september 2023

Plattegrond binnenstad Gouda

Op de plattegrond zijn de locaties aangegeven waar zich muurplanten bevinden; er zijn echter meerdere plekken. Heeft u zelf ergens muurplanten ontdekt, laat het ons dan weten. Hieronder de verklaring van de nummers op de plattegrond met de paginanummers waarop dit beschreven staat.

	pagina
Willem Vroesenplein	
1 bij de brug	5
2 koorbrug aan beide zijden	5
3 t/o kerkingang	5
4 het Catharina Gasthuis, open tuinencomplex	5
5 aan de kant van het Catharina Gasthuis	5
Achter de Kerk	
6 t/o de Stadsgalerie	5
7 bij sluisdeuren	5
8 Stadsgalerie	5
9 Hof van Sint Jan	5
Westhaven	
10 t/o restaurant Scheeps	6
11 Tolhuis	9
Oosthaven	
12 muur Noodgodsbrug	10
13 t/o Cosmo	10
Spieringstraat	
14 bij de Walebrug	11
Jeruzalemstraat	
15 t/o Joods monument	11
Nieuwe Veerstal	
16 langs kademuur	12
Mallegat sluis	
17 weerszijde	12
Peperstraat	
18 ingang Komijnsteeg	15
Hoge Gouwe	
19 t/o Potterspoort	16
20 t/o Kerk	18
Lage Gouwe	
21 Hoornbrug	19
22 St. Joostbrug	20
23 rond Amsterdams Verlaat	20
Wachterbrug	
24 brughoofden Jaagpad kant	20

Dit boekje is een onderdeel van een reeks van uitgaven over de vele mooie groenplekjes en hun flora en fauna in Gouda. Deze boekjes zijn te downloaden op de website Maakgoudaduurzaam.nl (kopje groen → Prachtige wandelingen in en rondom Gouda).

Dit is een uitgave van:

Enkele andere uitgaven zijn:

- > Wandeling op het Goudse Heempad
- > Wandeling langs groene plekjes in de Goudse binnenstad
- > Natuurvriendelijk tuinieren
- > Natuurwandeling door het Steinse Groen
- > De huiswaluw, gierwaluw en vleermuis in Gouda
- > Groenwandeling door Bloemendaal
- > Goudse muurplanten
- > Groene wal
- > Ringslang
- > Acht wandelingen door ecologische groengebieden in Gouda